

Güney Van Gölü Kıyıları ve Alacabük Dağı

DOG048
İzlenmesi Gerekli
Aynı (0)

İnci kefali (*Alburnus tarichi*) © Mustafa San

Yüzölçümü : 44850 ha | **Yükseklik** : 1650 m - 3050 m
Boylam : 42,77°D | **İl(ler)** : Bitlis, Van
Enlem : 38,40°K | **İlçe(ler)** : Tatvan, Gevaş
Koruma Statüleri : Arkeolojik sit alanı

- **Alanın Tanımı:** ÖDA, dünyanın en büyük alkalik gölü olan Van Gölü'nün güney kıyılarındaki Tatvan ve Gevaş ilçeleri arasında uzanan bakır kıyı şeridi, Akdamar Adası ve Bitlis-Van sınırında yer alan Alacabük Dağı'nı içine alır. Van Gölü'ne derelerin açıldığı yerlerde küçük sazlıklar ve dalyanlar oluşmuştur. Bunlardan en büyüğü çoğunlukla sazlar ve hasırotlarıyla kaplı Horkum Sazlığı'dır. Akdamar Adası'nın batısındaki kıyı şeridi hızla yükselerek 3000 metreye kadar ulaşır. Bu kısımda bulunan Alacabük Dağı, oldukça sarp ve engebeldir.
- **Habitatlar:** Alanın önemli bir kısmını göl yüzeyi, kıyı habitatları ve Alacabük Dağı oluşturur. Kıyıda güneye doğru uzanan engebeli araziye dağ bozkırları, yer yer meşe ve ardıç toplulukları, tarım alanları ve zirveye doğru yüksek dağ çayırları kaplar. Meşe toplulukları alanın batı bölgesinde yoğunluk gösterir.
Alacabük Dağı'nın doğu ve güneydoğu yamaçları bozkır alanlarıyla batı ve kuzey yamaçları ise meşe (*Quercus*) ve ardıç (*Juniperus*) ormanlarıyla kaplıdır. Meşe türleri arasında *Quercus petraea* ssp. *pinnatifida*, *Quercus libani* ve *Q. robur* ssp. *pedunculiflora* yoğun ve yaygın olan türlerdir. Daha düşük rakımlı, özellikle güneye bakan sıcak yerlerde *Q. infectoria* ssp. *boissieri* iyi gelişmiştir. Ardıç türleri arasında *Juniperus oxycedrus* ssp. *oxycedrus* ve *Juniperus excelsa* ssp. *excelsa* yaygın olarak görünür. Alandaki nemli habitatlar ve Kesan Deresi ile birleşen Narsi, Oranis, Singer gibi büyük dereler ve çevresinde sucul bitki örtüsü gelişmiştir.
- **Türler:** Alan 36 farklı bitki türü için ÖDA kriterlerini sağlamaktadır. Bu türlerin 23'ü Türkiye'ye, *Paronychia turcica* adlı tür ise yalnızca bu alana endemiktir ve nesli tehlike altındadır. ÖDA içinde yer alan Alacabük Dağı'nda ÖDA kriterini sağlayan 27 türün 17'si ülkemize endemiktir. Dikkuyruk (*Oxyura leucocephala*) ve uludoğan (*Falco cherrug*) alanda üreyen nesli dünya ölçeğinde tehlikeye kışkırtıcı türlerdir. Bölgede önemli sayıya ulaşan Van Gölü martısının (*Larus armenicus*) Akdamar Adası'nda küçük bir üreme popülasyonu bulunur. Alacabük Dağı'nda ise küçük kerkenez (*Falco naumanni*), küçük akbaba (*Neophron percnopterus*) ve kaya kartalı (*Aquila chrysaetos*) gibi önemli yırtıcı türleri üremektedir.
ÖDA, Karadeniz köstebeğinin (*Talpa levantis*) ve Acem köstebeğinin (*Talpa davidiana*) kopuk popülasyonlarını aynı anda barındırır ve bu nedenle bölgesel öneme sahiptir. Benekli

semender (*Neuregus strauchii* *strauchii*) alanda yaşayan diğer nesli küresel ölçekte tehlike altında olan bir türdür.

Gölden iç bölgelere açılan dereler bölgeye endemik inci kefali (*Alburnus tarichi*) için önemli bir yaşam alanıdır. Bu tür göl içinde yaşamasına rağmen üremek için akarsulara göç eder ve üreme sonrasında tekrar göle döner. *Capoeta kosswigi* ÖDA'daki diğer bir dar yayılışlı balık türüdür.

Güney Van Gölü Kıyıları, sekiz kelebek türü için önemlidir. Bunlardan çokgözlü Van esmeri (*Polyommatus kurdistanicus*) dar yayılışlı bir tür olup Türkiye'ye endemiktir.

■ **Alan Kullanımı:** Turizm bölgedeki başlıca faaliyetler arasında yer almaktadır. Tatvan Gevaş arasındaki bölgede deniz yoluyla ulaşılabilir. Akdamar Adası, Van Gölü'ndeki en popüler ziyaret noktalarından biridir.

ÖDA'nın güneyindeki yamaçlar ağırlıklı olarak hayvancılık, vadi tabanları ise tarım amaçlı kullanılmaktadır. Yaz aylarında ot kesimi yöre halkı için önemli geçim kaynaklarından biridir. Alanda bulunan yanından inci kefali balıkçılığı yapılmaktadır.

■ **Tehditler:** Göl kıyısı üzerindeki tehditlerin başında tarım alanlarından dönen suların ve kentsel atıkların oluşturduğu kirlilik gelir.

Aşın otlama, alandaki doğal bitki örtüsü ve tür çeşitliliğini tehdit edenleri yanı sıra odunsu bitkilerin kendini toparlamasına ve çoğalmasına olanak vermemektedir. Alandaki yoğun ot biçimi ve geven bitkilerinin sökülmesi de bitki örtüsünü tehdit etmektedir.

Alacabük Dağı'nda yaka temin etme amacıyla yapılan kaçak ağaç kesimi meşe ve ardıç ormanlarını tehdit etmektedir.

Günümüzde insan baskısı ve adadaki martı yumurtalarının toplanması Akdamar Adası'nda odaklanmış iki ana tehdittir.

■ **Koruma Çalışmaları:** Doğa Gözcüleri Demeği alanı düzenli olarak izlemektedir. Demeğin çalışmaları sonucunda inci kefalinin korunması konusunda önemli yol kat edilmiştir. Bunun yanında Yüzüncü Yıl Üniversitesi Biyoloji Bölümü ve Kuş Gözlem Topluluğu alanda düzenli izleme çalışmaları gerçekleştirmektedir.

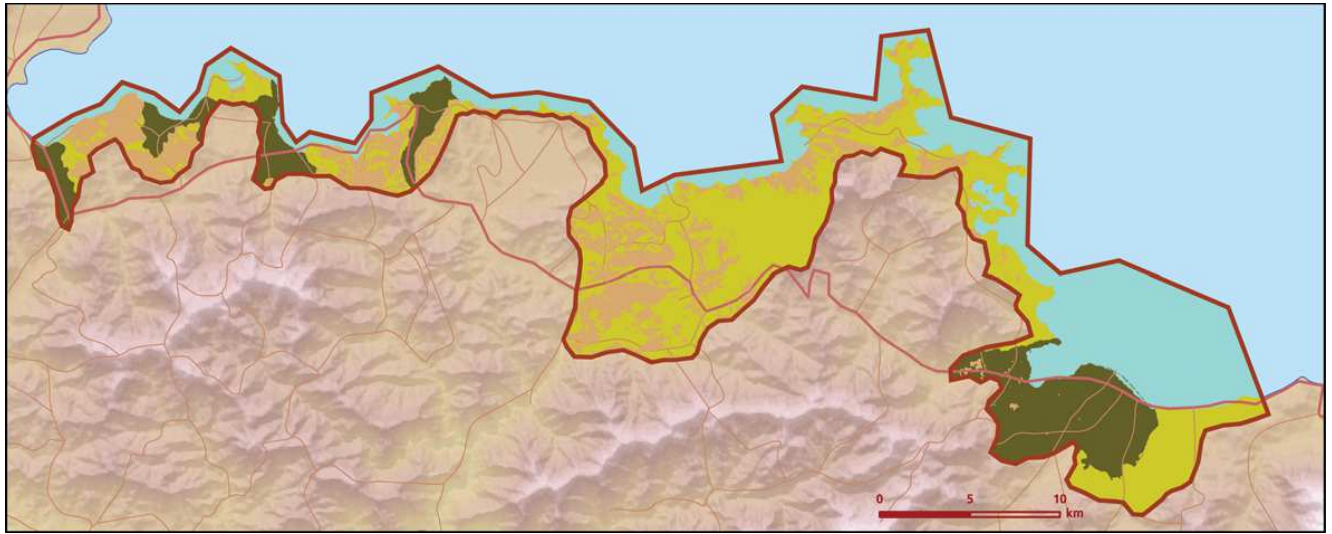
■ **Yerel İlgili Sahipleri**

Bitlis Valiliği; Van Valiliği; Bitlis İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Van İl Çevre ve Orman Müdürlüğü; Tatvan Kaymaklığı; Gevaş Kaymaklığı; Tatvan İlçe Jandarma Komutanlığı; Gevaş İlçe Jandarma Komutanlığı; Yüzüncü Yıl Üniversitesi Biyoloji Bölümü; Yüzüncü Yıl Üniversitesi Kuş Gözlem Topluluğu; Doğa Gözcüleri Demeği.

■ **Özdemir Adız, Atilla Durmuş, Bahtiyar Kurt, Fevzi Özgöke, Hatil Özkul**

Güney Van Gölü Kıyıları ve Alacabük Dağı önemli doğa alanı topografya haritası

Güney Van Gölü Kıyıları ve Alacabük Dağı önemli doğa alanı bitki örtüsü haritası

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
<i>Allium pseudoampeloprasum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Astragalus gevasiensis</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Astragalus onobrychioides</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Barbarea lutea</i>	1	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Centaurea albonitens</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Centaurea nemecii</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Corydalis oppositifolia subsp. oppositifolia</i>	1	0	-	-	Var	B2
<i>Eryngium thyrsoideum</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Ferulago bernardii</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Fritillaria crassifolia subsp. hakkarensis</i>	0	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Gagea helenae</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Gypsophila aucheri</i>	1	0	-	VU	Var	A1
<i>Haplophyllum schelkovnikovii</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Haplophyllum villosum</i>	0	0	-	EN	Var	A2, B1
<i>Hedysarum vanense</i>	1	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Herniaria argaea</i>	1	0	-	VU	Var	A1

Takson Adı	E	TE	Kırmızı Liste		Popülasyon Büyüklüğü	ÖDA Kriteri
			K	B		
 <i>Hesperis pisidica</i>	I	0	-	EN	Var	A1
<i>Isatis undulata</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Onobrychis shahpurensis</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Onobrychis stenostachya subsp. sosnowskyi</i>	I	0	-	VU	Var	B1, B2
<i>Onosma obtusifolium</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Orobanche armera</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Paronychia turcica</i>	I	I	-	EN	Var	A1, A2
<i>Physocardamum davisii</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Potentilla carduchorum</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Prunus kurdica</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Ranunculus isthmicus subsp. tenuifolius</i>	I	0	-	VU	Var	B1
<i>Ranunculus poluninii</i>	I	0	-	EN	Var	A1, A2
<i>Salvia modesta</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Scrophularia amplexicaulis</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Scrophularia bitlisica</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Scrophularia variegata</i> - Doğu Anadolu	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Scrophularia versicolor</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Taraxacum fedtschenkoi</i>	0	0	-	VU	Var	A2, B1
<i>Thesium scabriflorum</i>	I	0	-	VU	Var	A1
<i>Trisetum thospiticum</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
<i>Veronica polium</i>	I	0	-	VU	Var	A1, A2
 <i>Emberiza cineracea</i>	0	0	NT	(NT)	Var (Üreme)	C1
<i>Falco cherrug</i> - Avrupa ve Anadolu	0	0	EN	EN	I Çift (Üreme)	A1, B1, C1
<i>Falco naumanni</i>	0	0	VU	LC	I Çift (Üreme)	C1
<i>Lanius minor</i>	0	0	LC	LC	Var (Üreme)	C1
<i>Larus armenicus</i>	0	0	LC	LC	1174 Birey (2005 Kışlama)	A3, B3, C3
<i>Milvus migrans</i> - Avrupa	0	0	LC	VU	Var (Üreme)	C1
<i>Nycticorax nycticorax</i> - D. Avrupa ve D. Akdeniz	0	0	LC	LC	30-50 Çift (Üreme)	C1
<i>Oxyura leucocephala</i> - Doğu Akdeniz ve İran	0	0	EN	VU	10-12 Çift (Üreme)	A1, B1, C1
 <i>Talpa davidiana</i>	0	0	-	LC	Var	A2, A4, C1
<i>Talpa davidiana</i> - Tatvan	0	0	-	LC	Var	B2, C1
<i>Talpa levantis</i> - Tatvan	0	0	LC	LC	Var	B2, C1
 <i>Neuregerus strauchii</i>	I	0	VU	VU	Var	A1, A2, C1
<i>Neuregerus strauchii strauchi</i>	I	0	VU	VU	Var	B1, B2, C1
 <i>Eirenis punctatolineatus kummerloevi</i>	I	0	-	LC	Var	B2, C1
 <i>Alburnus tarichi</i>	I	0	DD	-	Var	A2, A3, C1
<i>Capoeta kosswigi</i>	I	0	-	-	Var	A2, C1
 <i>Anthocharis damone</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Archon apollinaris</i> - Doğu-Güneydoğu Anadolu	0	0	NT	EN	Var	B1, C1
<i>Glaucopsyche alexis</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Glaucopsyche arion</i> - Kuzey ve Doğu Anadolu	0	0	NT	EN	Var	B1
<i>Polyommatus kurdistanicus</i>	I	0	-	-	Var	A2, A4, C1
<i>Pseudophilotes vicrama</i> - Anadolu	0	0	-	VU	Var	B1
<i>Pyrgus cirsii</i>	0	0	VU	VU	Var	A1, C1
<i>Tomares callimachus</i> - Doğu-Güneydoğu Anadolu	0	0	-	EN	Var	B1, C1

Akdamar Adası © Nezaket Adıgüzel

Fritillaria crassifolia © Mecit Vural